

Dr hab. inż. Piotr F. Borowski, prof. AFiB
Akademia Finansów i Biznesu Vistula ul.
Stokłosa 3 02-787 Warszawa

Recenzja rozprawy doktorskiej

Recenzja została przygotowana w odpowiedzi na pismo o numerze R-WZ.BODN.510.2.2021 z dnia 25.10.2022 Rady dyscypliny naukowej *Nauki o zarządzaniu i jakości* Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. Pismo wraz z dokumentacją otrzymałem 14.11.2022 r.

Przy sporządzaniu opinii sprawdziłem czy warunki stawiane rozprawom doktorskim, a zarazem cechy, jakie powinna wykazywać recenzowana dysertacja, które zostały określone w art. 187 *Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* zostały spełnione.

Podstawowe informacje o doktorancie

Doktorant Pan Adam Sikorski urodził się 16.06.1972 r. w Opolu. Ukończył studia drugiego stopnia na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej z wynikiem bardzo dobrym i uzyskał w dniu 10 lipca 2015 r. tytuł zawodowy magistra. Zgodnie z oświadczeniem z dnia 14 czerwca 2022 r. doktorant nie ubiegał się uprzednio o nadanie stopnia doktora na żadnej uczelni.

Charakterystyka rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska ma prezentować ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Ponadto, przedmiotem rozprawy doktorskiej ma być oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej. Mając powyższe na uwadze, sprawdziłem a następnie oceniłem trzy zasadnicze aspekty. Po pierwsze czy rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora w określonej dyscyplinie. Po drugie czy rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez osobę ubiegającą się o nadanie stopnia doktora. Po trzecie czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań

naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej. Zgodnie z Ustawą pozytywna recenzja musi być wynikiem pozytywnej oceny wszystkich trzech poruszonych zagadnień, które podlegają ocenie.

Czy rozprawa doktorska mieści się w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości?

Rozprawa doktorska zatytułowana „System zarządzania przez cele (ZPC) w strategii konkurencyjnej przedsiębiorstwa” omawia zagadnienia związane z metodami zarządzania stosowanymi przez przedsiębiorstwa. Autor rozprawy przeprowadził badania empiryczne mieszczące się w dyscyplinie nauk o zarządzaniu. Badania dotyczyły strategii zarządzania realizowanymi w firmach notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW). Doktorant postawił pytania badawcze dotyczące systemu zarządzania przez cele w przedsiębiorstwach, które w 2017 roku zadebiutowały na GPW, co również związane jest ze wspomnianą dyscypliną. W oparciu o problemy badawcze autor rozprawy sformułował hipotezy badawcze mieszczące się w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Na zakończenie rozprawy doktorskiej Autor przedstawił rozważania odnoszące się do zarządzania i strategii wdrażanych w badanych przedsiębiorstwach, które również dotyczą nauk o zarządzaniu i jakości. Autor odniósł się również do postawionych hipotez i dokonał ich weryfikacji, które podobnie jak wcześniejsze części rozprawy doktorskiej zostały opisane w sposób odnoszący się do nauk o zarządzaniu i jakości. Podsumowując stwierdzam, że rozprawa doktorska mieści się w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, co oznacza, że pierwszy warunek został spełniony.

Czy rozprawa doktorska wykazuje umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez osobę ubiegającą się o nadanie stopnia doktora?

Doktorant w swojej dysertacji po dokonaniu przeglądu literatury przedstawił pytania badawcze a na ich podstawie opracował hipotezy badawcze. Następnie określił metody badawcze oraz techniki badawcze. Po przeprowadzeniu badań dokonał wnikliwej dyskusji wyników i wnioski umieścił w części nazwanej zakończeniem. Lepiej byłoby wydzielić odrębnie wnioski i oddzielnie zakończenie. Ten kierunek prowadzenia badań naukowych jest właściwy i wskazuje na umiejętność prowadzenia pracy badawczej przez doktoranta. Doktorant w swojej dysertacji przeprowadził badania na grupie przedsiębiorstw, które w roku 2017 weszły na rynek główny GPW w Warszawie. Przeanalizował strukturę demograficzną oraz staż pracy osób zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach a następnie przeprowadził analizę odpowiedzi udzielonych w ankietach by ocenić realizację strategii i wyznaczonych w niej celów. W podsumowaniu tej części badań Autor użył niefortunnie sformułowania, że statystycznym uczestnikiem badania był najprawdopodobniej mężczyzna. W badaniu wzięło udział 57 kobiet i

111 mężczyzn i nie trzeba wskazywać jakiegoś statystycznego respondenta.

W kolejnej części pracy doktorskiej Autor wykorzystał wskaźnik satysfakcji klienta (CSI - Customer Satisfaction Index). Na potrzeby rozprawy Autor zmodyfikował wspomniany wskaźnik znany z literatury i dostosował do badanej przez siebie sytuacji wprowadzając CpSI jako wskaźnik satysfakcji klienta wewnętrznego czyli pracownika. Świadczy to o umiejętności Autora do adaptacji teorii do potrzeb badawczych. Po obliczeniu wskaźników CpSI została opracowana mapa jakości a następnie czteropolowa macierz zaangażowania i istotności.

W ostatniej części swojej rozprawy doktorskiej Autor zastosował narzędzia statystyczne. Do policzenia wariancji użył metody ANOVA, która pozwala na zbadania wpływu jednego czynnika na wartość badanej cechy mierzalnej. Ponadto w celu zbadania istotności statystycznej pomiędzy opiniami wszystkich badanych grup Autor zastosował test HSD Turkey'a. Wyniki tego testu pozwoliły określić czy związek między dwoma zestawami danych jest statystycznie istotny czyli czy obserwowana zmiana liczbowa w jednej wartości jest przyczynowo związana z obserwowaną zmianą innej wartości. Dzięki temu Autor mógł ocenić i zweryfikować hipotezy eksperymentalne postawione w pracy.

Autor przeanalizował kilka grup zmiennych i przedstawił poszczególne wyniki badań. Doktorant zbadął m.in. jakie znaczenie dla badanych osób ma ich własne zaangażowanie w realizację celów, zbadął oddziaływanie przełożonych na budowanie poziomu zaangażowania pracowników oraz zbadął różnice w nasileniu zaangażowania w podziale na płeć i wiek pracowników, jak również różnice w ocenie znaczenia działań przełożonych na rzecz zaangażowania się pracowników w realizację celów w zależności od wykształcenia badanych.

Podsumowując tę część recenzji mogę stwierdzić, że Autor wykazał się umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, zatem drugi warunek został spełniony.

Czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej?

Problemem naukowym przed którym stanął doktorant było przeanalizowanie stosowania strategii konkurencyjnej z wykorzystaniem systemu zarządzania przez cele i pokazanie znaczenia tego systemu w zarządzaniu polskimi przedsiębiorstwami. W przypadku firm, które uczestniczyły w badaniu, tylko jedna wdrożyła świadomie system ZPC, natomiast pozostałe stosowały ZPC w ograniczonym zakresie. Doktorant wykazał na podstawie badań własnych, które stanowią jego oryginalne rozwiązanie, że system zarządzania przez cele (ZPC) jest narzędziem ułatwiającym przedsiębiorstwu realizację strategii umożliwiającej wzrost

konkurencyjności oraz pozytywnie wpływa na jego pozycję rynkową. W pracy doktorskiej zostały postawione hipotezy badawcze i ich weryfikacja pozytywna i negatywna (obalenie hipotezy) pozwoliła Autorowi na opracowanie wniosków przydatnych dla menedżerów w zarządzaniu przedsiębiorstwem. Wyniki badań przedstawione w rozprawie doktorskiej pozwalają na wykorzystanie ich przez menedżerów przedsiębiorstw.

Autor rozprawy przedstawił oryginalne rozwiązanie postawionego problemu naukowego, którego wyniki mogą być stosowane w praktyce gospodarczej przez menedżerów przedsiębiorstw, zatem trzeci warunek recenzji jest również pozytywnie oceniony.

Uwagi dotyczące zauważonych błędów i uchybień redaktorskich.

Bardzo interesującym podejściem jest pokazanie rozumienia „celu” począwszy od czasów wczesnochrześcijańskich do czasów współczesnych. Należy jednak podkreślić, że sformułowanie Ojcowie Kościoła w stosunku do myślicieli w wiekach średnich (s.8) jest błędne. Nazwanie okresu w którym żyli Ojcowie Kościoła wiekami średnimi jest niewłaściwe. Wieki średnie rozpoczęły się w historii wraz z upadkiem Cesarstwa zachodniorzymskiego w 476 roku, natomiast Ojcowie Kościoła żyli w okresie wczesnochrześcijańskim czyli w starożytności i ich działalność kończy się wraz z rozpoczęciem średniowiecza. Warto w tym miejscu dodać, że myśliciele z okresu w którym żyli Apostołowie nazywani są Ojcami Apostolskimi a ci, którzy żyli później i nie znali już Apostołów nazwani zostali Ojcami Kościoła.

Rysunek 7 został źle podpisany, gdyż przedstawia cztery funkcje procesu zarządzania a nie planowanie w procesie zarządzania jak to określił Doktorant. Gdyby Doktorant chciał pokazać proces planowania na tle pozostałych procesów powinien inaczej ten rysunek wykonać.

Doktorant w części teoretycznej podjął interesujące zagadnienie, jednak oparł je na opracowaniu Pana T. Sudoła. Niestety doktorant nie wyjaśnił czemu taką uwagę skupił na opracowaniu umieszczonym jedynie na LinkedIn. Wspomniany autor, na którego powołał się Doktorant, nie posiada uznanych przez środowisko naukowe ani opracowań ani artykułów. Na liście Web of Science oraz na liście Scopus nie figurują żadne artykuły Pana T. Sudoła, co więcej w bazie Nauka Polska taka osoba nie figuruje.

W pracy przedstawionej do recenzji Doktorant nie uniknął podstawowych błędów literowych. Przykładem takich błędów mogą być wyrazy: „the mam” zamiast „the man” w przypisie 34 lub literówka w przypisie 254 „CSI e badaniach” zamiast „CSI w badaniach”. Pojawia się również „rozsadek” zamiast „rozsądek” lub Jest to prosta i prosta” zamiast, jest to prosta metoda” na stronie 24. Na stronie 85 autor napisał „zarządzania tragicznego” mając zapewne na myśli

„zarządzania strategicznego”. Na stronie 146 znalazło się słowo „udowy” zamiast „budowy”. Błędnie też jest podane nazwisko J. Marschak. W przypisie 30 jest Marsak, w przypisie 76 Marshak, natomiast w bibliografii ta pozycja w ogóle nie figuruje.

Wspomniane pomyłki i uchybienia nie wpływają na moją pozytywną ocenę przedstawionej dysertacji. Moje uwagi stanowią jednak informację dla doktoranta, by bardziej wnikliwie przygotowywał swoje kolejne prace naukowe.

Konkluzja

Wszystkie trzy elementy stawiane rozprawom doktorskim zostały spełnione, zatem stwierdzam, że Pan Adam Sikorski może otrzymać stopień doktora w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Wniosuję o dalsze pozytywne procedowanie przez Radę Dyscypliny Naukowej *Nauki o zarządzaniu i jakości* Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej.

dr hab. inż. Piotr F. Borowski, prof. AFiB Yistula